

ФОРМИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ЇХ ЗАКРІПЛЕННЯ В ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТАХ

Лекція 8

Укладач – Купенко О.
В.

- **Стандарт** (від англійського - норма) - певний зразок, еталон, модель, які сприймають як основні при співставленні з ними подібних об'єктів.
- **Соціальний стандарт** - це норми, правила, характеристики, розроблені на основі узгодження суттєвих питань з соціальної політики між більшістю зацікавлених сторін, прийняті та затверджені відповідним органом. Це певний мінімум благ цивілізації, які гарантує держава своїм громадянам.

Деякі приклади документів нормативно-правової бази соціального працівника

- Державний стандарт соціальної адаптації, затверджений Міністерством соціальної політики України №514 від 18.05.2015
- Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів, затверджений Міністерством соціальної політики України №1261 від 30.12.2015
- Державний стандарт соціальної послуги профілактики, затверджений Міністерством соціальної політики України №912 від 10.09.2015
- Державний стандарт соціальної послуги консультування, затверджений Міністерством соціальної політики України №678 від 02.07.2015

- Державні стандарти містять у собі приписи щодо конкретних форм, технологій та методів соціальної роботи. Розглянемо їх на прикладі Державного стандарту соціальної послуги профілактики (затверджений Міністерством соціальної політики України №912 від 10.09.2015)

Послуга соціальної профілактики - **комплекс заходів**, спрямований на

- попередження,
- обмеження,
- зупинення

негативних соціальних і особистісних (поведінкових) явищ та їх наслідків у соціальному середовищі.

Соціальна послуга може **надаватись на таких рівнях**:

- усього суспільства, окремого регіону, адміністративно-територіальної одиниці (рівень громади);
- окремого закладу, організації, установи (рівень групи);
- окремого індивіда чи його сім'ї (індивідуальний рівень).

Залежно від ступеня розвитку проблеми або соціального явища визначається вид соціальної профілактики: первинна, вторинна та третинна соціальна профілактика.

- Послуга первинної соціальної профілактики надається, якщо проблема/негативне явище у отримувачів послуг не сформовані.
- Послуга вторинної соціальної профілактики надається за наявності високого ризику розвитку проблеми/негативного явища у отримувача послуги.
- Послуга третинної соціальної профілактики надається, якщо проблема/негативне явище існує та завдає негативних наслідків/збитків.

- З кожним отримувачем соціальної послуги та/або його законним представником протягом 7 днів з дня прийняття рішення про надання соціальної послуги **укладається договір про її надання** за винятком, коли отримувачем послуги є дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, влаштована до закладу соціального захисту дітей. У разі коли соціальна послуга надається закладом, що виконує обов'язки опікуна відносно отримувача, договір про надання послуги не укладається, послуга надається на підставі індивідуального плану, затвердженого керівником закладу.

- Розглянемо докладніше форми надання послуги соціальної профілактики відповідно до Державного стандарту

Форми надання послуги соціальної профілактики – соціальна реклама

- реклама у засобах масової інформації (телевізійна реклама; реклама на радіо; реклама у періодичних виданнях);
- зовнішня реклама (щити з інформацією: білборди; брендмауери - реклама на торцевій стіні будівлі; реклама на світлових екранах; лайтбокси);
- реклама на транспорті (реклама на моніторах у транспорті; написи на зовнішніх поверхнях транспортних засобів);
- друкована реклама (буклети, брошури, календарі, плакати, листівки, ІОМ);
- реклама в Інтернеті (контекстна реклама, медійна реклама: банери, текстові блоки, тематичні сайти, блоги, форуми, он-лайн ігри).

Соціальна реклама повинна містити достовірну інформацію у зрозумілій та доступній для отримувача послуг формі та відповідати положенням Закону України "Про рекламу".

Форми надання послуги соціальної профілактики – лекція

- Функцією лекції є підвищення рівня поінформованості або формування системи знань у отримувачів послуги. Лекція проводиться з умотивованими до участі у ній отримувачами послуг.
- Тривалість лекції залежить від умов проведення та категорії отримувачів послуг та може тривати від 20 хв. до 1 год. 20 хв.

Форми надання послуги соціальної профілактики – **бесіда**

- Функції бесіди:
  - обмін інформацією між надавачем та отримувачем (групою отримувачів) послуги;
  - формування перспективних заходів для задоволення потреб отримувачів послуги;
  - контроль і координація виконаних заходів, пошук і планування нових; стимулювання думки отримувача послуг в потрібному напрямку, розв'язання проблем тощо.
- Індивідуальна бесіда спрямована на надання допомоги отримувачу послуг шляхом особистісного з ним контактування.
- Групова бесіда сприяє виявленню думки окремих осіб або цілої групи та формуванню в неї суспільно необхідних поглядів. Кількість учасників групової бесіди не повинна перевищувати 5 осіб.

Форми надання послуги соціальної профілактики – **дебати**

Дебати не передбачають вироблення єдиної пропозиції, а дозволяють кожному розглянути проблему з різних сторін та зробити свої власні висновки.

Структура проведення дебатів:

- підготовчий етап:
  - об'єднання у команди;
  - вибір теми, яка формулюється як твердження. Тема має провокувати інтерес, зачіпаючи значущі для учасників проблеми; бути збалансованою й давати однакові можливості командам у наведенні якісних аргументів;
  - самопідготовка команд, вибудовування системи аргументів та контраргументів;
- етап проведення дебатів:
  - жеребкування;
  - власне дебати. Сторони по чергово наводять аргументи та контраргументи щодо обраної тематики. Час на виступ кожного спікера - 5 хв. Спікери мають довести суддям, що правильна саме їх позиція, при цьому вказавши на недоліки аргументації опонентів;
  - перехресні запитання. Дебати надають кожному учасникові можливість відповідати на запитання спікера-опонента. Час на відповідь на запитання - 2-3 хв. Запитання можуть бути використані як для роз'яснення позиції, так і для виявлення потенційних помилок супротивника;
  - рішення суддів. Після того, як судді вислухають аргументи обох сторін із приводу теми, вони заповнюють суддівські протоколи, у яких фіксують рішення про те, якій команді надано перевагу за результатами дебатів.

Форми надання послуги соціальної профілактики – форум-театр

- Функції форуму-театру:
  - відпрацювання з отримувачами послуги умінь та навичок, необхідних для попередження і розв'язання проблем та складних життєвих ситуацій у реальному житті;
  - підвищення поінформованості отримувачів послуги з різних питань, яким можуть бути присвячені вистави, формування толерантного ставлення до людей, яких торкнулась та чи інша проблема.
- Підготовка та проведення форуму-театру складається з декількох етапів:
- підготовчий етап:
  - вибір проблеми;
  - написання сценарію, у тому числі за участі представників цільової групи;
  - репетиція вистави та окремих мізансцен. Вистава повинна тривати 10-15 хв. і складатися з 3-6 чітко структурованих мізансцен. Вистава повинна мати декілька проблемних епізодів, в яких головний герой піддається тиску оточуючих, змінює власну позицію, приймає поспішне рішення тощо, чим створює проблему або посилює її;
  - аналіз та коректування вистави;
- етапи проведення форуму-театру:
  - презентація та актуалізація теми вистави;
  - демонстрація вистави для глядачів;
  - пояснення правил форуму-театру глядачам;
  - проведення форуму. Вистава повторюється знову і кожен з глядачів під час повторного програвання вистави може замінити головного героя та змінити хід подій у виставі у кращий бік. Таких спроб та глядачів може бути стільки, скільки дозволить час, відведений на проведення форуму-театру, та доки не знайдеться варіант найоптимальнішої поведінки у проблемній ситуації;
  - надання глядачам додаткової інформації з проблеми, що розглядалася, компетентними спеціалістами (можуть бути додатково запрошені лікар, психолог, юрист тощо);
  - запитання від глядачів, підбиття підсумків.

Приклад реалізації форум-театру

«Філософи» (2013), науково-фантастичний психологічний трилер Джона Хаддлеса

Форми надання послуги соціальної профілактики – «жива бібліотека»

- Функції "живої бібліотеки":
- профілактика стигми (клеймування) та дискримінації у суспільстві;
- подолання упередженого та стереотипного ставлення до представників різних верств населення;
- налагодження спілкування між людьми з різних соціально-етнічних груп;
- розширення рівня поінформованості отримувачів послуг з різних питань.
- Особами, з якими будуть спілкуватися отримувачі послуг в межах проведення заходу (тобто так званими "книгами"), можуть бути як представники уразливих верств населення, тих, хто відчуває на собі стигму та дискримінацію, так і неординарні особистості, представники цікавих професій, особи, які мають життєвий досвід з питань, що висвітлюються, та інші особи, які можуть викликати інтерес отримувачів послуг до заходу.

Форми надання послуги соціальної профілактики – тренінг

- Тренінг є комплексною формою, що може включати в себе різні комбінації інших форм роботи: пасивні (міні-лекція); активні (бесіда, дискусія, мозковий штурм); інтерактивні (дебати, гра, практичні вправи, аналіз проблемних ситуацій, форум-театр).

Форми надання послуги соціальної профілактики – **інше**

- До масових заходів/акції належать фестивалі, концерти, форуми, змагання, конкурси агітбригад, ігротеки, вулична хода/пробіг, вуличний театр. Це можуть бути разові акції або акції, які поєднані спільною метою та містять низку заходів. Під час проведення масових заходів/акцій може бути організоване індивідуальне консультування, в т.ч. за принципом "рівний-рівному".

Завдання для самопідготовки 1

- Підготуйте презентацію, яка б детальніше ніж в наведеному стандарті ілюструвала техніку реалізації певної форми надання послуги соціальної профілактики.